

Nr 297.

Av herr **Anderson, Axel Ivar**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.

I proposition nr 212 med förslag till ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m. har Kungl. Maj:t föreslagit en radikal omläggning av nu gällande system för den statliga beskattningen. Avsikten är *dels* att åstadkomma en lättnad av inkomstbeskattningen för vissa samhällsskikt med sammanlagt 216 miljoner kronor, därest hänsyn toges till nu gällande system för skattefria barnavdrag, *dels* att skärpa förmögenhetsskatten och bolagsskatten samt utvidga den nuvarande arvs- och gåvobeskattningen med en kvarlåtenskapsskatt, vilket allt betyder en ökning av det totala skattestrycket för dessa skatteobjekt med, totalt sett, 196 miljoner kronor. Detta innebär att nuvarande skattestryck kommer att i stort sett bibehållas. Till stöd för en sådan skattepolitik har man i propositionen strävat att visa, att statsutgifternas väntade omfattning särskilt på grund av olika sociala reformer och främst barnbidragsreformen, vilken kommer att draga en kostnad av 420 miljoner kronor, kräver lika stora offer av medborgarna, totalt sett, som den från krigsåren bestående tunga beskattningen.

Propositionens skatteförslag har blivit föremål för en tungt vägande kritik från så gott som alla remissinstanser. Denna kritik har dock icke vänt sig mot skattelindringen som sådan för vissa inkomsttagargrupper utan mot skärpingarna i vissa avseenden och mot det föreslagna skattesystemets konstruktion. Enligt min uppfattning bör riksdagen sträva efter att snarast möjligt åstadkomma en allmän skattelättnad. Innan en mera väsentlig omläggning av det nuvarande skattesystemet äger rum, bör emellertid den oförsvärligt bristfälliga utredning, som ligger till grund för förslaget, kompletteras på alla väsentliga punkter. Tills så har skett få möjliga skattelättnader ske i stort sett inom den nuvarande beskattningens ram.

Det är emellertid även andra synpunkter än de skattetekniska som förtjäna beaktande. Det verkligt allvarliga problemet just nu är bristen på samhälls-ekonomisk balans och en till följd därav allt starkare tendens till inflationistisk utveckling. Bristen på varor och arbetskraft samt den snabba avtappningen av vår reserv av guld och utländska valutor, som starkt försvåra våra importmöjligheter, medföra, att det icke finnes någon real täckning för den pågående utomordentligt hastiga nominella inkomststegringen. Varje tillskott av monetär köpkraft, det må ske genom skattesänkningar eller genom stora

sociala utgifter, är ägnat att försvåra situationen. Läget kan hastigt bli sådant, att statsmakterna förlora möjligheterna att kontrollera den vidare utvecklingen. Därför finner jag det värt ett allvarligt övervägande, huruvida riksdagen nu bör medgiva skattesänkningar och binda sig för nya sociala utgifter. Enligt min uppfattning bör ett uppskov härmed ske, tills läget har klarnat och det blir bättre möjligheter att bilda sig en föreställning rörande den närmaste ekonomiska utvecklingen. Det kan icke vara någon mening med att besluta nya former för pekuniär hjälp i ett läge, då beloppens realvärden hastigt reduceras, och i synnerhet inte när det på goda grunder kan antagas, att nya penningutdelningar från statens sida kunna förstärka inflationstendensen och därmed förminska värdet av de sociala hjälpformer, som vi redan äga. Det sociala reformarbetet kan icke bedrivas i hastigare takt än som medges av produktionens utveckling och försörjningen med varor. Försöka vi att tvinga fram resultat utan hänsyn till detta, kunna vi lätt vålla allvarliga skador för hela samhället och oöverskådliga svårigheter, inte minst för de stora grupperna mindre inkomsttagare.

Vägende skäl kunna visserligen anföras för en omedelbar sänkning av inkomstskatten. Den kraftiga, inflationistiskt betingade allmänna inkomststegringen i vårt land kommer med all sannolikhet att ge staten mycket betydande skatteintäkter, vilket i och för sig skulle motivera en omedelbar skattelindring och ändå ge utrymme för genomförandet av viktiga aktuella sociala reformprojekt. Under sådana förhållanden är det ur såväl psykologiska som andra synpunkter naturligt att frågan om en skattesänkning är aktuell. Å andra sidan är det sannolikt, att ett genomförande av det i propositionen framlagda förslaget, vilket medger skattesänkningar för de stora inkomsttagargrupperna, skulle i hög grad öka konsumtionsbenägenheten hos den alldeles övervägande delen av vårt folk. Borttagandet av omsättningsskatten har redan inneburit en icke oväsentlig skattelindring för dessa samhällsskikt. Samtidigt skulle de föreslagna skärpningarna av beskattningen på bolagen och den höjda skatten på förmögenheter drabba den produktiva företagsamheten på ett ytterst kännbart sätt samt motverka utvecklingen av det riskvilliga och i produktionens tjänst arbetande kapitalet. Allt detta skulle tillsammans driva på den inflatoriska utvecklingen. Redan skatteförslagets framläggande torde ha haft en ogynnsam effekt på den samhällsekonomiska balansen. Det har vållat en förtroendekris av allvarlig innebörd.

Av allt att döma räknar man med att fortsättningsvis pressa ut lika stora skatter av vårt folk, totalt sett, som under krigsåren. Statsintäkterna komma som ovan nämnts till följd av inflationen att bli betydande. I olika sammanhang har man gjort uttalanden och utfästelser som sannolikt, om de realiserades, skulle leda till att de väldiga intäktsökningarna så gott som helt tagas i anspråk för nya socialutgifter. Men då den finansiella grundvalen för detta program i så hög grad som nu är fallet är betingad av rådande överdrivna högkonjunktur, skulle ett allmänt ekonomiskt bakslag ställa oss inför oöverskådliga svårigheter. Under sådana förhållanden är det icke uteslutet att

statsintäkterna från bolag och förmögenheter skulle nedgå med hundratals miljoner kronor. Vi skulle då stå med statsutgifter, som icke gärna kunna reduceras, men med statsinkomster som sannolikt hastigt skulle sjunka ned till belopp, väsentligt underskridande de föreliggande behoven. Sannolikt skulle de nu ifrågasatta skattesänkningarna hastigt få återtagas.

Det är med uppriktigt beklagande jag måste konstatera, att förutsättningarna hastigt försämrats för ett genomförande av de av alla understödda kraven på skattelättnader och ett fullföljande av det sociala reformarbetet. Jag är också medveten om det ansvar jag ikläder mig då jag nu intar en ståndpunkt som kan synas strida mot den jag förut anslutit mig till i fråga om önskvärdheten av omedelbara skattesänkningar och effektiva åtgärder för att förbättra barnfamiljernas ställning. Min principiella uppfattning i dessa frågor har icke ändrats. Men den ekonomiska situationen har snabbt försämrats, och jag finner det därför bäst förenat med hänsynen till hela folkets intressen att anpassa statens finanspolitik efter den faktiskt föreliggande allmänna ekonomiska situationen. Penningvärdets bevarande är nu den viktigaste, allt annat överskuggande uppgiften. Jag anser det därför riktigast, att man nu icke beslutar vare sig någon ändring i den direkta beskattningen eller några nya större utgiftsökningar, utan låter dessa frågor anstå tills det ekonomiska läget klarnat. Skattefrågorna äro av andra skäl än de nu nämnda i behov av förnyade utredningar. De stora reformförslagen kunna tagas upp på nytt och prövas redan nästa riksdag.

På grund av vad sålunda anförts får jag hemställa,

att riksdagen avslår proposition nr 212 med förslag till ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m. och i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om förnyad och allsidig utredning rörande den direkta statsbeskattningen.

Stockholm den 10 maj 1947.

Ivar Anderson.